

НАПРЯМ 1. ЕКОНОМІКА

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-391-3-1>

ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ УПРАВЛІННЯ ЛІСОВИМ ГОСПОДАРСТВОМ В УКРАЇНІ

Боцула Олександр Іванович

кандидат економічних наук,

Інститут агроекології і природокористування

Національної академії аграрних наук України

Головіна Олена Лаврентіївна

кандидат економічних наук,

Інститут агроекології і природокористування

Національної академії аграрних наук України

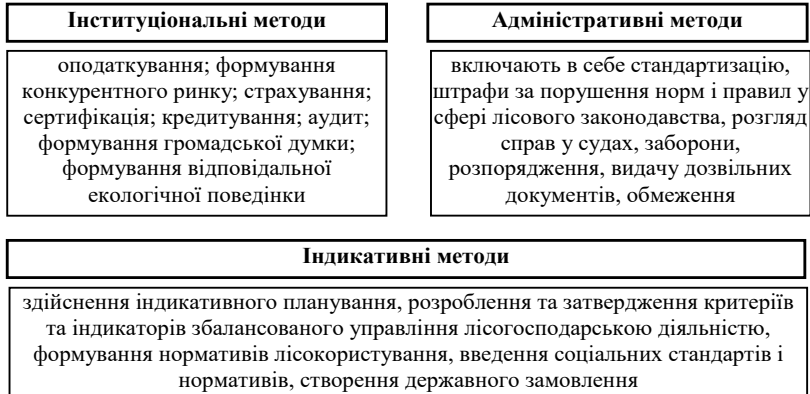
В економіці України лісове господарство відіграє визначну роль в соціально-економічному розвитку багатьох регіонів і формує експортний потенціал країни на світових ринках. В результаті поєднання двох основних функцій лісу, соціально-економічної та екологічної, формується лісовий потенціал України, який характеризує максимально можливу ефективність такого поєднання. Нажаль, сьогодні відсутні механізми і важелі, які дозволяють на практиці сягнути максимальної ефективності використання лісових ресурсів в системі збалансованого лісогосподарського землекористування. Виходячи з цього, актуальним є з'ясування стану та основних тенденцій розвитку лісового господарства з точки зору ефективності лісокористування та лісовідновлення.

Нині в Україні спостерігається складна ситуація, за якої стан лісових екосистем не відповідає еколого-економічним вимогам. Причиною такої ситуації є складність прийняття управлінських рішень в галузі лісового господарства, яке зумовлене довготривалістю лісовирощування та складністю прогнозування майбутніх варіантів розвитку подій як економічного так і екологічного характеру. Проте збалансоване використання лісових ресурсів забезпечується не лише процесами їх споживання, а й процесами відтворення, які разом складають основу для розвитку лісового потенціалу. Тому нині гостро постало завдання забезпечення не просто ефективної, а екологічно збалансованої системи управління лісовим господарством.

Як було зазначено вище, основою системи лісокористування є зв'язки між суб'єктами, які формуються з приводу регулювання відносин власності на ліс, на отримання доходів від лісокористування тощо. Право

власності на лісі повинно мати цільовий характер, іншими словами, правове регулювання економічних відносин між суб'єктами має бути спрямоване на забезпечення раціонального і невиснажливого лісокористування, збереженню біорізноманіття на території лісових екосистем й здійснення заходів з лісовідновлення.

Серед методів екологічно збалансованого управління лісовим господарством варто виділити: інституціональні, адміністративні та індикативні.

Рис. 1. Методи екологічно збалансованого управління лісовим господарством

Джерело: узагальнено авторами на основі [1, с. 17; 2, с. 116]

Створення інституціональних умов, необхідних для екологічно збалансованого розвитку лісогосподарської діяльності в умовах панування державної власності в лісогосподарському секторі – найважливіше завдання державного регулювання в галузі управління лісами і господарством в цих лісах. Реалізація таких рішень можлива за умови узгодження з економічними інтересами лісокористувачів і врахування екологічних та соціальних інтересів суспільства.

Управління, в зв'язку з цим, в процесі впливу держави на інтереси і на мотиви здійснення діяльності лісокористувачів набуває економічний характер. Тому важливим є дотримання спеціальних економічних принципів, які забезпечують виконання поставленої мети стратегічного характеру – екологічно збалансоване управління лісовим господарством:

- рівновага економічних, екологічних і соціальних цілей;
- економічна відповідальність суб'єктами лісових відносин в повній відповідності до наданих повноважень і їх прав;

– наявність економічної зацікавленості з боку всіх суб'єктів лісових відносин в процесі реалізації стратегії зі сталого управління лісами. [3, с. 68]

Політика держави в сфері реформування лісового господарства стикається з низкою проблем, які пов'язані з формуванням актуальної теоретико-методологічної бази, яка здатна була б забезпечити не лише інституційний розвиток лісової галузі, а й надати нового значення самим інститутам галузі. Орієнтація державної політики на удосконалення інституційної інфраструктури дасть можливість налагодити тісні взаємозв'язки між національними потребами, стратегіями розвитку лісокористування та державними програмами, що невід'ємно пов'язано з розумінням інститутів, як інструментів фінансового механізму забезпечення лісовідновлення.

Отже, діюча система лісоуправління на сьогодні є недостатньо ефективною, і усунути її недоліки можливо при зміні функціонального підходу до управління на процесний, який в свою чергу буде використаний для визначення основних функцій в управлінні лісовим господарством.

Список використаних джерел:

1. Карпук А.І. Інституціоналізм як методологічна парадигма формування системи ринкового регулювання лісокористування. *АгроСвіт*. 2011. № 15. С. 16–20.
2. Яремко О.П. Стратегічні пріоритети екологічно збалансованого розвитку потенціалу лісового господарства. *Таврійський науковий вісник. Серія : Економічні науки*. 2017. Вип. 97. С. 114–120.
3. Дребот О.І., Боцула О.І., Височанська М.Я. Концептуальні підходи до збалансованого користування землями лісогосподарського призначення. *Вісник аграрної науки*. 2019. № 12. С. 66–72.